

Uchwała Nr 28/XL
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP
z dnia 1 marca 2021 r.

w sprawie wykładni § 46 w związku z § 47 Statutu ZHP (uchwały władz ZHP)

§ 1

1. Z zasady każde rozstrzygnięcie władzy kolegialnej ZHP, z wyjątkiem wyboru członków władz ZHP, jest uchwałą i dlatego wymaga stosowania procedur określonych w Statucie ZHP dla podejmowania uchwał oraz podlega określonej w Statucie ZHP ocenie pod kątem ewentualnej nieważności tego rozstrzygnięcia.
2. Jeżeli określony przepis Statutu ZHP wymaga, aby określone rozstrzygnięcie władzy kolegialnej miało formę uchwały, to nadanie takiej formy jest konieczne dla jej skuteczności, a w pozostałych wypadkach o formie i nazwie takiego rozstrzygnięcia może każdorazowo decydować władza kolegialna.
3. Rozstrzygnięcia komisji rewizyjnych oraz sądów harcerskich nie wymagają uchwały, jeśli podejmowane są przez działających jednoosobowo członków tych władz albo zespoły złożone z członków tych władz, na podstawie przepisów określonych w odpowiednich regulaminach, uchwalonych na podstawie § 72 ust. 5 oraz § 73 ust. 5 Statutu ZHP.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Nie wszystkie zapisy zawarte w Statucie ZHP dotyczące podejmowania rozstrzygnięć przez władze ZHP są precyzyjne i konsekwentne. Z tego powodu Statut musi być czytany i stosowany jako całość, z uwzględnieniem ogólnych zasad stosowania prawa, a nie tylko z zastosowaniem literalnego brzmienia jego poszczególnych przepisów.

Tytuł Rozdziału 6 Statutu ZHP „Władze, podejmowanie uchwał i decyzji, wybory władz” wskazuje na ogólną zasadę, że władze ZHP podejmują uchwały i decyzje, a jedyną inną formą rozstrzygnięć dokonywanych przez te władze są wybory członków władz ZHP – dla których przewidziano zresztą inny tryb postępowania w sprawach o unieważnianie wyborów (§ 42 Statutu ZHP), niż tryb stwierdzania nieważności uchwał (§ 47 Statutu ZHP). Statut ZHP nie wskazuje na możliwość innej formy wyrażania woli, opinii czy stanowienia prawa wewnętrznego ZHP, niż uchwały i decyzje. Niektóre przepisy Statutu ZHP (np. § 44 ust 4, § 45 ust 2, § 47 ust 1-7, § 55 ust 1, § 63 ust 1, § 72 ust 2 pkt 6, § 73 ust 1) przewidują

konsekwencje dla członków ZHP za działania niezgodne właśnie z uchwałami i decyzjami władz ZHP (także z prawem lub Statutem ZHP) albo możliwość stwierdzania nieważności uchwał i decyzji władz ZHP. Nie można przyjąć, że władze ZHP mogą wyrażać wolę lub stanowić prawo wewnętrzne w innej formie niż uchwały i decyzje, bo ewentualne działania członków ZHP niezgodne z nimi byłyby dozwolone, legalne i niepodlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej. Nie byłoby także możliwe zastosowanie procedury badania ich zgodności z prawem, Statutem ZHP, uchwałami lub decyzjami władz wyższego stopnia, a w konsekwencji ewentualne stwierdzanie ich nieważności.

Z § 35 Statutu ZHP wynika, że władze ZHP są kolegialne lub jednoosobowe. Jest dość oczywiste i logiczne, że dla wyrażania woli i decydowania władze kolegialne muszą kierować się stanowiskiem (poglądem) swoich członków, co wymaga głosowania, celem ustalenia zdania większości i w konsekwencji wyrażenia tego poglądu – tym samym to właśnie do władz kolegialnych odnosi się zapisany w Statucie termin „podejmowanie uchwał”. Potwierdza to też wyraźnie § 46 Statutu, jednoznacznie wskazując, że uchwały władz podejmowane są w drodze głosowania i większością głosów, co nie jest przecież możliwe przy władzy jednoosobowej, która nie głosuje. Władze jednoosobowe w swoich kompetencjach i działaniach podejmują decyzje, ponieważ ta forma wyrażania woli i decydowania nie wymaga głosowania i większości głosów oraz z istoty swej podejmowana jest jednoosobowo. To także znajduje potwierdzenie w przepisach § 47 ust 1 i 2 Statutu ZHP, które podejmowanie decyzji wyraźnie przypisują konkretnym osobom (w tym wypadku kierującym podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP), a więc podmiotom analogicznym do władz jednoosobowych.

Powyższe rozróżnienia form rozstrzygnięć – uchwał w przypadku władzy kolegialnej oraz decyzji w przypadku władz jednoosobowych - należy rozumieć w sensie prawnym, co często nie pokrywa się z językiem potocznym i wynikającym z niego znaczeniem słów. Według słownika języka polskiego decyzja to rozstrzygnięcie, postanowienie, uchwała, a decydowanie to rozstrzyganie, postanawianie, wyrokowanie.

Statut ZHP dość przemienne i bliskoznacznie używa sensu tych pojęć i form wyrażania woli, czego przykładem są:

- zapis § 34 ust. 5 Statutu ZHP, który wskazuje że „Likwidacja chorągwi następuje w drodze uchwały zjazdu chorągwi ...” a równocześnie § 34 ust. 6 stanowi że „W przypadku trwałej niemożności regulowania zaciągniętych i wymagalnych zobowiązań chorągwi - stwierdzonej uchwałą Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP – decyzje w sprawie likwidacji chorągwi podejmuje Rada Naczelna ZHP na wniosek Głównej Kwatery ZHP”;
- zapisy w § 42 Statutu ZHP, że: „Rada Naczelna ZHP określa w Ordynacji wyborczej ZHP szczegółowe zasady i tryb wyboru ..”, by w końcowej części tego zapisu wskazać: „..., a także uchwałą terminarz..”, co mogłoby sugerować, że do przyjęcia Ordynacji wyborczej nie jest konieczna forma uchwały, ale do terminarza organizowania zjazdów już jest wymagana uchwała – takie rozumowanie nie jest jednak

uzasadnione, byłoby nielogiczne i wbrew zasadzie wskazanej w tytule Rozdziału 6 Statutu ZHP.

Nie można w rozważaniach co do działania władz ZHP, tak kolegialnych jak i jednoosobowych, oraz formy rozstrzygania przez nie spraw, wyrażania woli, prezentowania opinii lub stanowiska, stanowienia prawa wewnętrznego (np. regulaminy, zasady, instrukcje.) czy decydowania w kwestiach personalnych (m.in. zaliczanie służby, wymierzanie kar, odwoływanie ze składu władz), kierować się tylko literalnymi wskazaniami zapisów Statutu, bowiem w przeważającej mierze wskazują one kompetencje i zadania w sposób przedmiotowy, a nie definiują formy prawnej tych rozstrzygnięć. O formie prawnej rozstrzyga ogólne wskazanie zawarte w tytule Rozdziału 6 Statutu („... podejmowanie uchwał i decyzji...”) a nie szczegółowe kompetencje i zadania władz określone w poszczególnych przepisach Statutu ZHP - m.in. jako rozpatrywanie, decydowanie, zatwierdzanie, określanie, zajmowanie stanowiska, tworzenie, przedstawianie i niejako uzupełniająco przy niektórych władzach kolegialnych (§ 52 ust. 2 pkt 8, § 60 ust. 2 pkt 7): jako podejmowanie uchwał w innych sprawach.

Dodatkowym, ale także istotnym wskazaniem co do sposobu działania władz kolegialnych w ZHP są jednoznaczne w brzmieniu określenia roli niektórych władz, wprost określonych jako władza uchwałodawcza - § 59 ust 1 (rada chorągwi) i § 67 ust 1 (Rada Naczelna ZHP). Takie określenie władz, posiadających szeroki zakres zadań i kompetencji stanowi istotne i konsekwentne wskazanie co do podstawowej i dominującej formy, w jakiej powinny one działać.

Przywołane wskazania Statutu ZHP dotyczące podejmowania uchwał i decyzji odnoszą się do ich podejmowania w sensie funkcjonalnym, jako ogólnej formy wyrażania woli (decydowania, rozstrzygania, postanawiania, wyrokowania) przez władze kolegialne poprzez uchwały, oraz przez władze jednoosobowe poprzez decyzje, ale nie w każdym przypadku zawierają wprost wskazanie, że tylko w takiej formie (tj. jako uchwała, decyzja) ma zostać przedstawione (zobrazowane) ostateczne rozstrzygnięcie. W zakresie ostatecznego nazewnictwa i formy danej uchwały lub decyzji mogą być one zatytułowane także inaczej niż uchwała czy decyzja, zwłaszcza, gdy jest to bardziej odpowiednie do przedmiotowego zakresu rozstrzygnięcia, jako np. stanowisko (np. wobec społecznie ważnego problemu lub głos w ogólnozwiązkowej dyskusji), sprawozdanie, ocena, regulamin, zasady, zalecenia, zarządzenie, mianowanie, zaliczenie - także z uwzględnieniem wieloletniej tradycji i elementów metody harcerskiej, a w przypadku jego adresowania do otoczenia zewnętrznego – z uwzględnieniem powszechnie stosowanego nazewnictwa w tego typu przypadkach. Takie nazwy dla określenia możliwych form rozstrzygnięć dokonywanych przez władze kolegialne występują też w Statucie ZHP.

Statut nie zawiera kompleksowo wyraźnych wskazań natury „technicznej” co do formy podejmowanych uchwał i decyzji. Nie ulega jednak wątpliwości, że w niektórych przypadkach, zgodnie z zawartą w Statucie ZHP dyspozycją, powinny one stanowić odrębny (w sensie technicznym możliwy do publikacji) dokument, ponieważ wprost wskazuje się, że

należy go przedłożyć czy przedstawić innej władzy ZHP (np. § 67 ust. 4 pkt 7, § 70 ust. 3 pkt 5, § 72 ust. 2 pkt 4). W niektórych przypadkach Statut wprost wskazuje, że dany dokument, poza swoim meritum, ma zawierać także uzasadnienie (np. § 62 ust. 2 pkt 4, § 72 ust. 2 pkt 4), co również przesądza o potrzebie jego sporządzenia w postaci odrębnego dokumentu. W innych przypadkach taką potrzebę odrębnego dokumentu można logicznie wyprowadzić z okoliczności, procedury bądź celu podejmowanej uchwały lub decyzji, bowiem przemawiają za tym choćby względy praktyczne (np. § 67 ust. 4 pkt 2-4, § 73 ust. 5). Ale w niektórych przypadkach, szczególnie gdy nie ma żadnych wątpliwości, iż rozstrzygana materia jest prosta i nikt z uprawnionych nie ma żadnych wątpliwości odnośnie istoty podejmowanego rozstrzygnięcia (nad czym głosuje), może to też nastąpić tylko poprzez stosowny zapis podjętej uchwały w protokole z posiedzenia danej władzy (i w razie potrzeby ewentualnego wyciągu z tego protokołu – np. § 59 ust. 3 pkt 5, § 64 ust. 3 pkt 7-10). Praktyka taka jest w ZHP powszechnie stosowana od lat w kwestiach prostych, często mających charakter formalny lub organizacyjny – jak np. zatwierdzenie sprawozdania innej władzy przez zjazd, wybór przewodniczącego czy sekretarza danej władzy, utworzenie komisji tematycznej w ramach tej władzy, wybór protokolanta.

Przyjęcie rozstrzygnięcia władzy kolegialnej, szczególnie w sytuacji gdy jest ono proste lub oczywiste, a nikt nie zgłasza zastrzeżeń albo stanowi ono rezultat osiągniętego consensusu, może być oparte na aklamacji lub milczącym uznaniu (bez konieczności liczenia głosów), że rozstrzygnięcie jest poparte przez wszystkich lub zdecydowaną większość uprawnionych do głosowania (jak np. stosowana od wielu lat podczas Zjazdów ZHP zasada t.zw. „optycznej większości”). Takie podejście jest zgodne z harcerską zasadą braterstwa i powszechnie rozumianą i akceptowaną normą „Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy”.

W wielu przepisach Statut ZHP stanowi wprost o uchwale władzy kolegialnej ZHP – w tych przypadkach nie ma innej możliwości niż uznanie, że odnosi się to nie tylko do sposobu podjęcia, ale także do sposobu zobrazowania formy dokonanego rozstrzygnięcia i musi zostać zredagowane i udostępnione (opublikowane) jako uchwała:

- § 33 ust. 5: „Hufiec rozwiązuje komenda chorągwi, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych środowisk. W przypadku rozwiązania hufca komenda chorągwi podejmuje uchwałę w sprawie zmiany przydziału służbowego członków, przynależności jednostek organizacyjnych hufca oraz w sprawie składników majątkowych hufca i uregulowania jego zobowiązań.”;
- § 34 ust. 5 „Likwidacja chorągwi następuje w drodze uchwały zjazdu chorągwi ...”;
- § 34 ust. 6 „W przypadku trwałej niemożności regulowania zaciągniętych i wymagalnych zobowiązań chorągwi - stwierdzonej uchwałą Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP – decyzje w sprawie likwidacji chorągwi podejmuje Rada Naczelna ZHP na wniosek Głównej Kwatery ZHP.”;
- § 41 ust. 2 „Podstawą do określenia liczby delegatów wybieranych na zjazdy chorągwi i Zjazd ZHP jest liczba członków hufca, za których odprowadzono podstawowe składki członkowskie zgodnie z postanowieniami uchwały Rady Naczelnej ZHP.”;

- § 44 ust. 4 „Odwołanie członka ze składu władz może nastąpić uchwałą z powodu niewypełnienia przez niego przyjętych obowiązków, prowadzenia działalności niezgodnej z prawem, Statutem ZHP i uchwałami władz Związku.”;
- § 45 ust. 2 „W razie prowadzenia działalności niezgodnej z prawem, Statutem ZHP, uchwałami lub decyzjami władz ZHP Główna Kwatera ZHP może zawiesić komendę chorągwi, a komenda chorągwi może zawiesić komendę hufca. Okres zawieszenia nie może przekroczyć 6 miesięcy. Uchwałą w tej sprawie wymaga uzasadnienia.”;
- § 48 ust. 3 pkt 4 „Zjazd zwykły hufca ... podejmuje uchwałę w przedmiocie absolutorium dla poszczególnych członków komendy hufca za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi hufca”;
- § 49 ust. 2 pkt 3 „Zjazd sprawozdawczy hufca podejmuje ... uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy hufca za okres od ostatniego zjazdu zwykłego hufca”;
- § 52 ust. 2 pkt 8 „Komenda hufca podejmuje uchwały w innych sprawach, wniesionych przez członków komendy, w granicach jej kompetencji”;
- § 56 ust. 3 pkt 4 „Zjazd zwykły chorągwi ... podejmuje uchwałę w przedmiocie absolutorium dla poszczególnych członków komendy chorągwi za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi chorągwi”;
- § 60 ust. 2 pkt 7 „Komenda chorągwi podejmuje uchwały w innych sprawach, wniesionych przez członków komendy, w granicach kompetencji”;
- § 60 ust. 2 pkt 9 „Komenda chorągwi podejmuje za zgodą Głównej Kwatery ZHP uchwały o zbywaniu i obciążaniu majątku nieruchomości chorągwi”;
- § 60 ust. 2 pkt 10 „Komenda chorągwi podejmuje uchwały o objęciu akcji lub udziałów w spółce prawa handlowego z udziałem chorągwi albo takiej, w której chorągiew zamierza uczestniczyć lub ustanowieniu fundacji jako fundator”;
- § 62 ust. 2 pkt 4 „Komisja rewizyjna chorągwi ... podejmuje co roku uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy chorągwi”;
- § 64 ust. 3 pkt 6 „Zjazd zwykły ZHP ... podejmuje uchwały w przedmiocie absolutorium dla poszczególnych członków Głównej Kwatery ZHP za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi ZHP”;
- § 64 ust. 5 „Uchwałę o terminie i miejscu zjazdu zwykłego ZHP oraz ordynację wyborczą ogłasza się najpóźniej 3 miesiące przed terminem zjazdu.”;
- § 70 ust. 3 pkt 6 „Główna Kwatera ZHP .... podejmuje uchwały o nabywaniu, zbywaniu i obciążaniu majątku nieruchomości ZHP, niebędącego majątkiem chorągwi”;
- § 70 ust. 3 pkt 8 „Główna Kwatera ZHP .... podejmuje uchwały o objęciu akcji lub udziałów w spółce prawa handlowego z udziałem ZHP albo takiej, w której ZHP zamierza uczestniczyć lub ustanowieniu fundacji jako fundator”;
- § 70 ust. 3 pkt 13 „podejmuje uchwały w sprawach wniesionych przez członków Głównej Kwatery ZHP, w granicach kompetencji”;

- § 72 ust. 2 pkt 4 „Centralna Komisja Rewizyjna ZHP ... podejmuje co roku uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków Głównej Kwatery ZHP”;
- § 77 ust. 3 „Zaciągnięcie kredytu i pożyczki w kwocie przekraczającej 10 % wartości aktywów danej jednostki wymaga uchwały właściwej komendy chorągwi oraz powiadomienia komisji rewizyjnej chorągwi.”;
- § 79 ust. 3 „W umowach między ZHP a członkiem komendy chorągwi albo członkiem Głównej Kwatery ZHP osobami upoważnionymi do reprezentowania ZHP są odpowiednio członek komisji rewizyjnej chorągwi wskazany w uchwale komisji rewizyjnej chorągwi albo członek Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP wskazany w uchwale Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP.”;
- § 83 ust. 1 „Uchwałę w sprawie zmiany Statutu podejmuje Zjazd ZHP większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy osób uczestniczących w zjeździe z głosem decydującym.”;
- § 83 ust. 3 „Uchwały w sprawie zmiany nazwy, połączenia z innym stowarzyszeniem, rozwiązania ZHP podejmuje Zjazd ZHP większością 2/3 głosów w obecności co najmniej 3/4 osób uczestniczących w zjeździe z głosem decydującym”.

Analiza merytoryczna tych przepisów wskazuje, że wymóg zastosowania uchwały jako formy zobrazowania rozstrzygnięcia dokonanego przez władzę kolegialną nie jest przypadkowy, gdyż dotyczy w zdecydowanej większości kwestii mających wymiar zewnętrzny lub fundamentalny dla funkcjonowania Związku i jego jednostek (Statut ZHP, sprawy majątkowe, istnienie ZHP i jego terenowych jednostek, funkcjonowanie władz i ich ocena, odwoływanie władz i ich członków, realizacja czynnego prawa wyborczego przez członków).

Prawidłowe wykonywanie zadań określonych w Statucie ZHP dla komisji rewizyjnych i sądów harcerek wymaga operatywności i jest często realizowane, w imieniu danej władzy, przez poszczególnych członków tych władz działających jednoosobowo lub przez zespoły złożone z kilku członków tych władz (np. zespoły kontrolne komisji rewizyjnych, zespoły orzekające sądów harcerek). Działania takie odbywają się jednak zawsze na podstawie regulaminów uchwalonych odpowiednio przez Centralną Komisję Rewizyjną ZHP (na podstawie § 72 ust. 5 Statutu ZHP) oraz przez Naczelny Sąd Harcerski ZHP (na podstawie § 73 ust. 5 Statutu ZHP). Niniejsza uchwała nie zmienia dotychczasowego sposobu działania tych władz.

Przewodniczący NSH ZHP

(-) hm. Krzysztof Pater